

MUNI SPORT

2. Kurikulum tělesné výchovy

Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

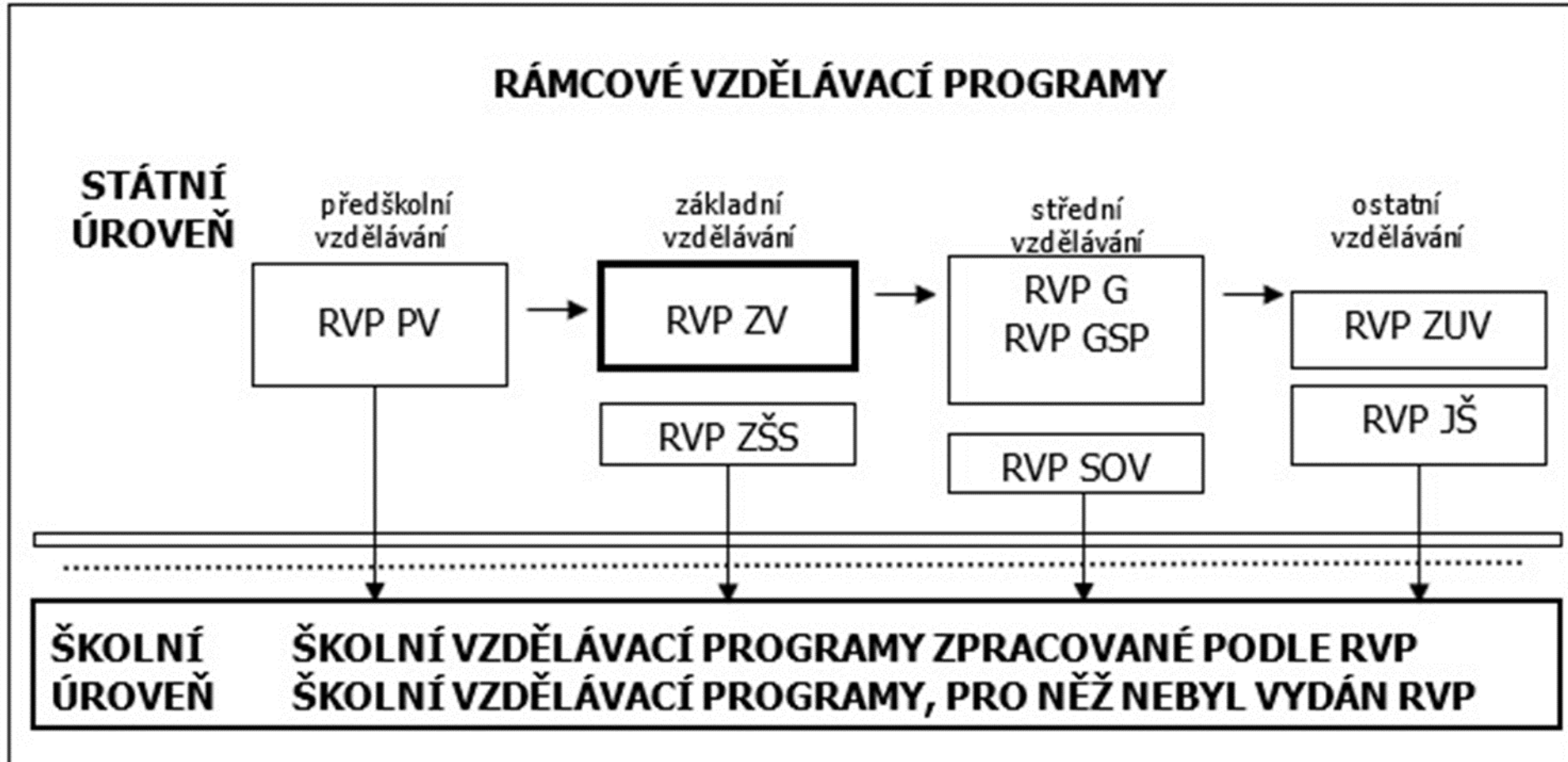
np/nk 4115 Didaktika tělesné výchovy

Katedra tělesné výchovy a společenských věd (EDUC)

Kurikulum

- je obsah vzdělávání orientovaný vzdělávacími cíli, záměrně či bezděčně osvojovaný v učebním prostředí a zakotvený v kurikulárních dokumentech (*Hajerová Müllerová, Slavík, 2020*)
- veškerá zkušenost žáka, kterou získává ve školském (vzdělávacím) prostředí, a činnosti, které jsou spojeny s jeho osvojováním a hodnocením (*Maňák, Janík, Švec, 2008*)

Struktura kurikulárních dokumentů ČR

(RVP ZV, 2021, s. 5)

Rámcové vzdělávací programy (RVP)

- "základní stavební kameny" školního vzdělávání
- vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy
 - RVP ZV (pro základní vzdělávání)
 - RVP G (pro gymnázia), RVP GSP (pro gymnázia se sportovní přípravou)
 - RVP SOV (pro střední odborné vzdělávání)
- s čím škola pracuje ve svém školním vzdělávacím programu začíná a vychází z příslušného RVP

RVP ZV

- vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** zahrnuje Tělesnou výchovu a Výchovu ke zdraví
- výstupy TV jsou členěny
 - 1. stupeň, 1. období (1. – 3. třída)
 - 1. stupeň, 2. období (4. – 5. třída)
 - 2. stupeň – činnosti ovlivňující zdraví, činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností, činnosti podporující pohybové učení
- stanovené **výstupy** jsou pro ŠVP závazné, žák je naplňuje vždy na konci daného období
- RVP ZV obsahuje také minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
- uvedené **učivo** má doporučující charakter, ale po implementaci do ŠVP se stává pro školu závazné
- výstupy pro **zdravotní TV** jsou členěny stejným způsobem, pouze 2. stupeň nemá členění na dílčí oblasti činností
- **rámcový učební plán** (RUP) - minimální týdenní časové dotace pro vyučovací předmět Tělesná výchova jsou na 1. i 2. stupni 2 hodiny týdně

Standardy RVP ZV

- **standardy pro ZV** - součást RVP ZV jako jeho příloha (obsahuje ale pouze standardy pro Český jazyk a literaturu, Matematiku a její aplikace a cizí jazyky, zpracovány jsou ale i standardy pro TV, které jsou však jako pouze doporučené a nejsou tak přímou součástí přílohy RVP)
- smyslem standardů je účinně napomáhat především školám a učitelům při naplňování cílů vzdělávání stanovených v RVP ZV
- představují minimální cílové požadavky na vzdělávání
- indikátory stanovují minimální úroveň jejich zvládnutí, kterou je třeba dosahovat se všemi žáky na konci 5. ročníku a 9. ročníku

RVP G

- vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** zahrnuje Tělesnou výchovu a Výchovu ke zdraví
- Tělesná výchova je dále členěna na **oblasti** činností ovlivňujících zdraví, ovlivňujících úroveň pohybových dovedností a podporujících pohybové učení
- stanovené **výstupy** jsou pro ŠVP závazné, stejně jako **učivo**, které je chápáno jako prostředek k dosažení definovaných výstupů
- **rámcový učební plán** (RUP) - předmět TV musí být zařazen v každém ročníku, celková minimální dotace za všechny čtyři ročníky je 8 hodin týdně (tzn. např. 2 hodiny týdně v každém ročníku)

RVP GSP

- vzdělávací oblast **Člověk, sport a zdraví** zahrnuje Tělesnou výchovu, Sportovní trénink a Výchovu ke zdraví
- Tělesná výchova je dále členěna jako v RVP G
- **Sportovní trénink** je členěn na oblasti sportovní trénink a zdraví, činnosti ovlivňující úroveň sportovní výkonnosti ve sportovní specializaci a činnosti podporující sportovní trénink
- **rámcový učební plán (RUP)** - předmět Tělesná výchova a Sportovní trénink musí být zařazen v každém ročníku, celková minimální dotace obou těchto předmětů za všechny čtyři roky činí 64 hodin týdně (tzn. např. v každém ročníku týdně 2 hodiny TV a 14 hodin ST)

RVP SOV

- RVP pro jednotlivé studijní obory středoškolského vzdělávání jsou koncipovány zvlášť po jednotlivých skupinách oborů (konzervatoře, nástavbové studium, obory E, J, H, L0 a M) a samotných oborech
- RVP SOV mají vzdělávací oblasti koncipovány nepředmětově, do konkrétních předmětů je pak rozpracovává příslušné SVP
- vzdělávací oblast **Vzdělávání pro zdraví** zahrnuje obsahové okruhy péče o zdraví, tělesná výchova a zdravotní tělesná výchova
- vzdělávací oblast definuje požadované výsledky vzdělávání (výstupy) a učivo, obojí je pro zpracování SVP závazné
- součástí RVP SOV jsou rovněž **klíčové kompetence**, ale také **odborné kompetence**, směřující k danému studijnímu oboru
- **rámcové rozvržení obsahu vzdělávání** - je výchozím bodem pro rozvržení výuky v SVP, reflektuje již specifika daného oboru a organizace studia (TV ale má být opět zařazena v rámci každého ročníku)

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

Očekávané výstupy

žák

- TV-9-3-01 užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu*
- TV-9-3-02 naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu*
- TV-9-3-03 dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji*
- TV-9-3-04 rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora*
- TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí*
- TV-9-3-06 zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže*
- TV-9-3-07 zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci*

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

Očekávané výstupy

žák

- ▶ užívá s porozuměním tělocvičné názvosloví (gesta, signály, značky) na úrovni cvičence, vedoucího pohybových činností, organizátora soutěží
- ▶ volí a používá pro osvojované pohybové činnosti vhodnou výstroj a výzbroj a správně ji ošetřuje
- ▶ připraví (ve spolupráci s ostatními žáky) třídní či školní turnaj, soutěž, turistickou akci a podílí se na její realizaci
- ▶ respektuje pravidla osvojovaných sportů; rozhoduje (spolurozhoduje) třídní nebo školní utkání, závody, soutěže v osvojovaných sportech
- ▶ respektuje práva a povinnosti vyplývající z různých sportovních rolí – jedná na úrovni dané role; spolupracuje ve prospěch družstva
- ▶ sleduje podle pokynů (i dlouhodobě) pohybové výkony, sportovní výsledky, činnosti související s pohybem a zdravím – zpracuje naměřená data, vyhodnotí je a výsledky různou formou prezentuje
- ▶ aktivně naplňuje olympijské myšlenky jako projev obecné kulturnosti

- dovede se zapojit do organizace turnajů a soutěží;
- dokáže rozhodovat, zapisovat a sledovat výkony jednotlivců;
- dovede připravit prostředky k plánovaným pohybovým činnostem;
- sestaví soubory zdravotně zaměřených cvičení, cvičení pro tělesnou a duševní relaxaci; navrhne kondiční program osobního rozvoje a vyhodnotí ho;
- uplatňuje zásady sportovního tréninku;
- je schopen kultivovat své tělesné a pohybové projevy;
- dokáže vyhledat potřebné informace z oblasti zdraví a pohybu;
- dovede o pohybových činnostech diskutovat, analyzovat je a hodnotit;
- dovede rozvíjet svalovou sílu, rychlost, vytrvalost, obratnost a pohyblivost;
- ovládá kompenzační cvičení k regeneraci tělesných a duševních sil, i vzhledem k požadavkům budoucího povolání; uplatňuje osvojené způsoby relaxace;

- výstroj, výzbroj, udržba
- hygiena a bezpečnost; vhodné oblečení – cvičební úbor a obutí; záchrana a pomoc; zásady chování a jednání v různém prostředí; regenerace a kompenzace; relaxace
- pravidla her, závodů a soutěží
- rozhodování
- zdroje informací

Pohybové dovednosti

Tělesná cvičení

- pořadová, všestranně rozvíjející, kondiční, koordinační, kompenzační, relaxační aj. cvičení

jako součást všech tematických celků

Gymnastika

- gymnastika: cvičení s náčiním, cvičení na náradí, akrobacie, šplh
- rytmická gymnastika: pohybové, kondiční a taneční činnosti s hudebním a rytmickým doprovodem

Atletika

- běhy (rychlý, vytrvalý); starty; skoky do

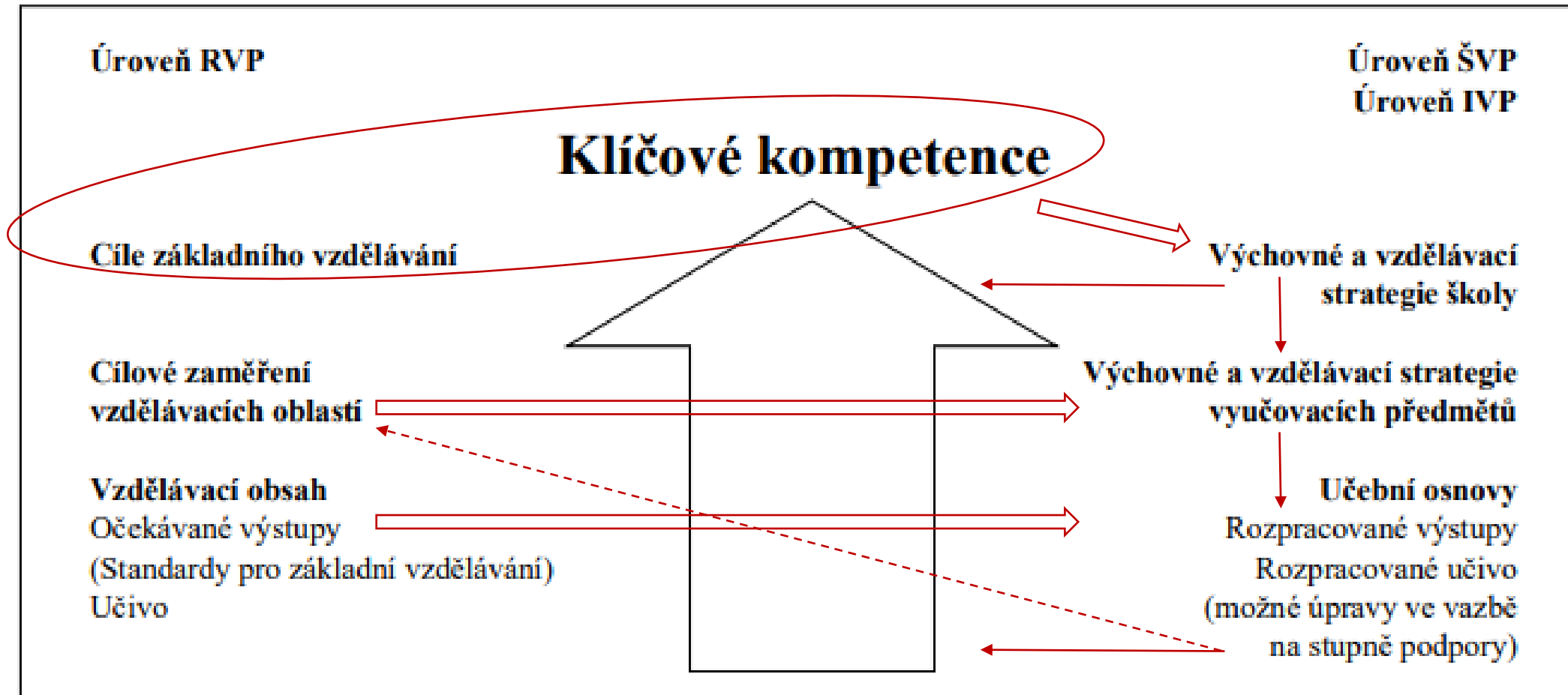
ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

Očekávané výstupy

žák

- ▶ charakterizuje strukturu sportovního výkonu jako východisko racionálního tréninku
- ▶ respektuje vnější faktory ovlivňující sportovní výkonnost
- ▶ rozlišuje systém sportovního tréninku jako účelné uspořádání obsahu, prostředků, metod a principů plánování při zatěžování organismu
- ▶ uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti ve sportovním tréninku, případně v soutěžích

Naplňování RVP prostřednictvím ŠVP

(RVP ZV, 2021, s. 15)

Školní vzdělávací programy (ŠVP)

- ŠVP musí být zpracováno v souladu s příslušným RVP
- na základě rámce příslušného RVP stanovuje ŠVP
 - konkrétní cíle vzdělávání
 - délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání
 - podmínky pro přijímání uchazečů, průběh a ukončení vzdělávání (včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami)
 - shrnuje materiální, personální a ekonomické podmínky školy
- dává možnost svobodně formulovat představy o nejvhodnější podobě vzdělávání na dané škole, dává možnost volby vzdělávacího obsahu a jeho přizpůsobení potřebám žáků a podmínkám školy
- je ale také podkladem pro ucelený systém hodnocení žáků i pro sebehodnocení (autoevaluaci) činností školy
- **obsah ŠVP je po jeho vydání pro školu závazný!!!**

Použité zdroje

HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, Lenka a Jan SLAVÍK. *Modelování kurikula*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, 2020. ISBN 978-80-261-0903-7.

MAŇÁK, Josef; JANÍK, Tomáš a ŠVEC, Vlastimil. *Kurikulum v současné škole. Pedagogický výzkum v teorii a praxi*. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-80-7315-175-1.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV). *Edu.cz* [online]. [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>.